

WIL DE BEWONER WEL CENTRAAL STAAN? DOOR EDWIN SCHELLEKENS

Onlangs was de grote launch van Brainport Smart District (BSD), de slimste wijk ter wereld, die we met elkaar gaan bedenken en ontwikkelen in Brandevoort. Bij de ontwikkeling van BSD hebben we de bewoners centraal gesteld. Van de triple helix hebben we in Helmond een quadruple helix gemaakt: niet alleen de bedrijven, overheden en kennisinstellingen zijn onze samenwerkingspartners, maar ook de bewoners. En dat is best even wennen voor iedereen.

Want wie zijn die toekomstige bewoners? Hoe bereik je ze en hoe verleid je ze om mee te doen? Hoe representatief zijn deze bewoners voor de hele bevolking? Hebben we weer alleen de 'usual suspects' te pakken? Hoe haken we de pioniers, innovators en early adaptors aan? Belangrijker nog: hoe bereiken we de grote groep volgers? Kortom, veel meer vragen dan antwoorden. Voor ons was de start een advertentiecampaagne met de boodschap: 'Wij gaan de wijk van de toekomst bouwen; doen jullie mee?' We hebben verschillende bijeenkomsten georganiseerd waarin we samen met allerlei mensen hebben nagedacht over de ontwikkeling van BSD. We hebben aangegeven dat alles mogelijk is, als het maar slim is. En toen gebeurde er iets bijzonders: de mensen konden niet geloven dat er zo weinig randvoorwaarden waren bij de ontwikkeling van BSD. Ze vonden het onvoorstelbaar dat ze zelf mochten bedenken hoe BSD eruit zou kunnen komen te zien. Ze zeiden letterlijk: 'Vertel nu maar wat jullie hebben bedacht en dan kijken wij wel of het een beetje past bij onze ideeën.' In de volgende sessies hebben we onze denkrichtingen en mogelijke ideeën verteld en dat bleek een schot in de roos. We kregen buitengewoon goede gesprekken. Wat later in het proces bleek de werkelijkheid echter weerbarstig.

In een project dat we het '40-kavels-project' hebben genoemd mogen bewoners helemaal zelf bepalen hoe ze willen wonen, welke innovaties ze realiseren en hoe ze met elkaar de openbare ruimte inrichten. Na een aantal bijeenkomsten kwam het onvermijdelijke moment dat ze met elkaar een soort verkavelingetje

moesten gaan maken. Daar hadden de bewoners zelf een stedenbouwkundige voor benaderd, die vertelde (en ik citeer letterlijk): 'Ik zal wel bij de gemeente de randvoorwaarden gaan losweken, zodat we precies weten wat wel en wat we niet mogen doen.' Losweken... ik kreeg meteen een beeld van vroeger, waar ik heel rustig en voorzichtig de postzegels van vakantiekaarten haalde met heet water en een pincet.

Wat mij toen duidelijk werd, is dat we blijkbaar allemaal zijn geconditioneerd om eerst alle mogelijke vragen te bedenken, om die vervolgens ook allemaal te gaan beantwoorden. Het resultaat schrijven we, of laten we opschrijven, in een lijvig rapport, waar vervolgens allerlei mensen iets van mogen en moeten vinden. Gestart wordt er pas na de nodige lakstempels. In dit proces kijken we dan vooral naar de overheid; dat is immers de hulpeloosheid die ons is aangeleerd!

Bij BSD hebben we geleerd dat we moeten blijven omdenken, om die term maar eens te gebruiken. De drie andere strengen in de quadruple helix zijn immers al jarenlang gewend om zelf te bedenken wat goed is voor de anderen. Daarop zijn de verwachtingen gebaseerd en de processen ingericht. Wij doen het dus net even anders. Wij vinden dat de bewoners 'het' best eerder mogen weten dan een gemeenteraad of een college van burgemeester en wethouders. Wij vinden dat bedrijven best kunnen starten zonder een doorwrochte businesscase met dito risk analysis. Wij vinden dat kennisinstellingen ook zonder een vooraf wetenschappelijk verantwoord conceptueel model al kunnen participeren in projecten. Wij vinden dat we samen moeten starten vanuit het 'doen', en dat leren we nu met elkaar. Met vallen en opstaan, maar dat vinden we niet erg. Tenminste, dat zeggen we nu. Ik ben benieuwd of we dat nog steeds vinden na de eerste serieuze valpartij. We gaan het meemaken!

Edwin Schellekens is directeur Brainport Smart District. Hij geeft de column door aan Berry Verlijndonk, directeur van Raadhuis Advies